

FORMATION THÉMATIQUE MARCHÉS PUBLICS DURABLES

PENSER, AMÉNAGER ET RENDRE L'ENTRETIEN DES ESPACES
VERTS PLUS DURABLES AU TRAVERS DES MARCHÉS PUBLICS

ECOLOGISCH ONDERHOUD

11 JUNI 2024

Simon BEAUJEAN

Landschapsarchitect en landschapsecoloog
Natuurfacilitator voor
Leefmilieu Brussel

INLEIDING - ECOLOGISCH BEHEER

Enkele principes:

- Nul pesticiden (biociden en gewasbeschermingsmiddelen)
- Gedifferentieerde beheerintensiteiten aangepast aan de beperkingen en uitdagingen voor de biodiversiteit
- Plant een verscheidenheid aan soorten die aangepast zijn aan het lokale klimaat en de bodem
- Geef de voorkeur aan laat maaien en accepteer de aanwezigheid van spontane flora
- Water geven beperken en de recuperatie en het gebruik van regenwater aanmoedigen

✓ **Ecologisch beheer = behoud zo veel als nodig, maar zo weinig als mogelijk, met respect voor gebruik en milieu en bevordering van biodiversiteit.**

Bron: Leefmilieu Brussel

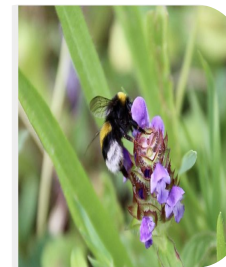
INLEIDING - ECOLOGISCH BEHEER

Wat zijn de voordelen?

- De impact van onderhoud op flora en fauna verminderen, cruciale ecologische functies herstellen en soorten diversifiëren.
- Verbetering van de levenskwaliteit (verminderen/eliminieren van schadelijke elementen zoals chemische, geluids- en visuele vervuiling, enz.)
- De veerkracht van een gebied vergroten (vermogen om zich aan te passen aan externe beperkingen)
- Talrijke diensten in stand houden en verbeteren (bestuiving, zuurstofvoorziening, voedsel, waterfiltratie, enz.)

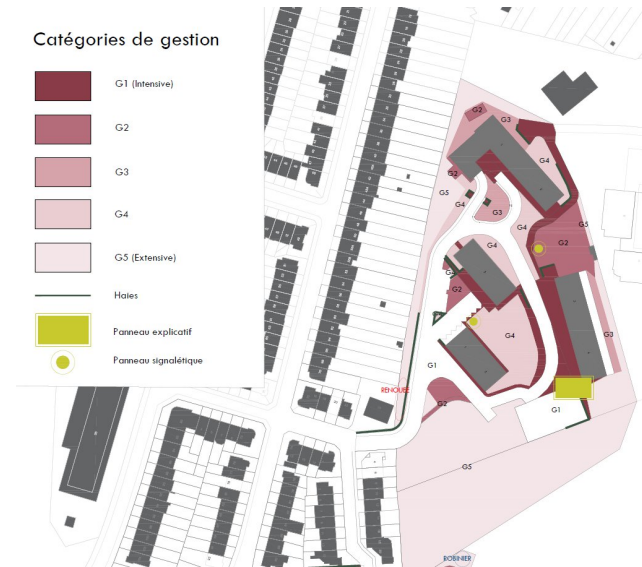
Bron: arb-idf.fr

INLEIDING - ECOLOGISCH BEHEER

Proces

- Informeren en bewustmaken
- Voer een analyse uit van de site en de directe context, zodat onderhoud het lokale ecologische netwerk kan versterken
- Ecologisch (en gedifferentieerd) beheer formaliseren, plannen en van een kader voorzien:
 - Beheerplan
 - (Bijzondere) specificaties voor ecologisch beheer
 - 'Werkschema
- Opleiden

Bron: Leefmilieu Brussel via écorce voor de BGHM (Transvaal EBDS)

Bron: BGHM en Leefmilieu Brussel

INLEIDING - ECOLOGISCH BEHEER

Beheerintensiteit

- 3 beheerscategorieën worden gedefinieerd op basis van de diagnose van de site (gebruik, beperkingen, habitats die bevorderlijk zijn voor de biodiversiteit, enz.)

INTENSIEF BEHEER

Bron: haie-bocagere.com

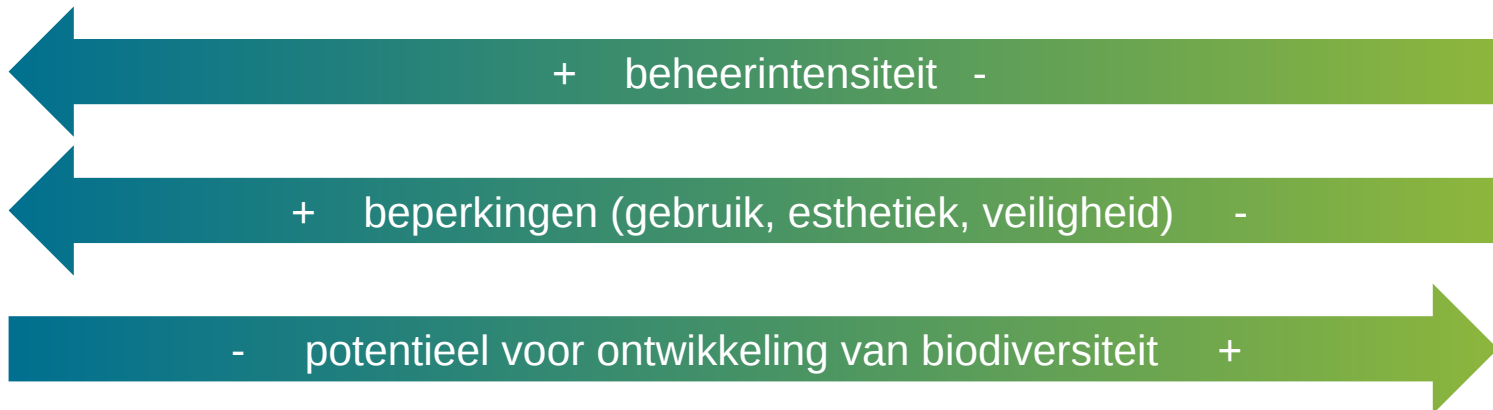
AANDACHTIG BEHEER

Bron: haie-bocagere.com

EXTENSIEF BEHEER

Bron: Leefmilieu Brussel

BESTEK VOOR ECOLOGISCH BEHEER – BASISPRINCIPES

Waarom een bestek voor ecologisch beheer opstellen?

- Om de vastgestelde behoeften **formeel** vast te leggen, de te volgen methodologie en de te gebruiken uitrusting te definiëren om een vegetatietype te onderhouden volgens een bepaalde beheersintensiteit
- U herinneren aan de geldende **regelgeving** (bijv. de verordening inzake natuurbeschoud) en de **normen** die moeten worden nageleefd (bijv. voor het onderhoud van hoge beplantingen)
- Ervoor zorgen dat het **onderhoud bevorderlijk is voor de ontwikkeling van de biodiversiteit**:
 - Ecologische beheerprincipes behouden voor een toekomstige aannemer
 - De overgang van minder gunstig beheer naar gunstiger beheer mogelijk maken
- Een precieze **prijsofferte** mogelijk maken (aanbesteding) op basis van een zo begrijpelijk en volledig mogelijk document, met punten die overeenkomen met het overzicht van de hoeveelheden
- **Elk risico op geschillen** tussen de beheerder (projecteigenaar) en de onderhoudsaannemer beperken.

BESTEK VOOR ECOLOGISCH BEHEER – BASISPRINCIPES

Enkele voordelen van een typisch bestek voor ecologisch beheer

- Voor de **BGHM of een andere beheerder**:
 - Toegang tot posities die niet constant variëren en die onder controle zijn
 - Gemakkelijkere selectie van relevante posities voor de samenstelling van een bestek voor ecologisch beheer voor een bepaalde site
- Voor **Leefmilieu Brussel**
 - Beschikken over een document dat gemakkelijk kan worden aangepast (wijziging van links die toegang geven tot bijgewerkte referenties, enz.)
 - Voorafgaande validering van methodologieën door gewestelijke instanties
 - Voorzien in een standaarddocument om de overgang naar een beheer dat gunstiger is voor hergebruik te vergemakkelijken.
- Voor **aannemers** die verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van groene zones
 - Onderhoud op basis van bekende punten die niet drastisch verschillen van site tot site
 - Beter controleren en beter begrip van de verwachtingen van de beheerder bij het indienen van offertes

BESTEK VOOR ECOLOGISCH BEHEER – ONDERDELEN

Hoe is een typisch bestek voor ecologisch beheer gestructureerd?

- Contextualisering
- Algemene bepalingen
- Specifieke clausules
- Onderhoudsschema
- Woordenlijst

* EEE : espèces exotiques envahissantes (dites invasives)

BESTEK VOOR ECOLOGISCH BEHEER – ONDERDELEN

Hoe is een typisch bestek voor ecologisch beheer gestructureerd?

- Contextualisering
- Algemene bepalingen
- Specifieke clausules
- Onderhoudsschema
- Woordenlijst

* EEE : espèces exotiques envahissantes (dites invasives)

BESTEK VOOR ECOLOGISCH BEHEER – ONDERDELEN

Hoe is een typisch bestek voor ecologisch beheer gestructureerd?

- **Contextualisering** : beschrijving van de belangrijkste elementen van het document door de projecteigenaar/beheerder
 - Definitie van de specifieke kenmerken van een bepaalde site, bestaand of gepland gebruik, enz.
 - Uitleg van de structuur van het bestek voor ecologisch beheer
 - Vermelding van de betrokken partijen en de gebruikte acroniemen: projecteigenaar, aannemer, enz.
- **Algemene bepalingen** : van toepassing op alle sites
- **Specifieke bepalingen** : aangepast aan een bepaalde site
- **Onderhoudsschema** : Specificaties met betrekking tot elk onderdeel dat nodig is voor het onderhoud van een bouwplaats
- **Woordenlijst** : definitie van specifieke en/of technische termen

Hoe is een typisch bestek voor ecologisch beheer gestructureerd?

- Contextualisering
- **Algemene bepalingen**
- Specifieke clausules
- Onderhoudsschema
- Woordenlijst

* EEE : espèces exotiques envahissantes (dites invasives)

BESTEK VOOR ECOLOGISCH BEHEER – ONDERDELEN

Comment est structuré le CGE type ?

➤ Contextualisering

➤ Algemene bepalingen : van toepassing op alle sites

- Resultaatsverbintenis
- Algemene referentiedocumenten (codes, normen, voorschriften, enz.).
- Inventarisatie van vegetatie, inclusief EEE* (optioneel via bijgevoegd document)
- Voorafgaand bezoek van de site en kennismaking met het dossier
- Uitvoering van de werkzaamheden (weekplanning, voorzorgsmaatregelen, netheid)
- Inspectie van onderhoudswerkzaamheden

➤ Specifieke bepalingen : aangepast aan een bepaalde site

➤ Onderhoudsschema : Specificaties met betrekking tot elk onderdeel dat nodig is voor het onderhoud van een bouwplaats

➤ Woordenlijst : definitie van specifieke en/of technische termen

* EEE : espèces exotiques envahissantes (dites invasives)

BESTEK VOOR ECOLOGISCH BEHEER – ONDERDELEN

Hoe is een typisch bestek voor ecologisch beheer gestructureerd?

- Contextualisering
- Algemene bepalingen
- **Specifieke clausules**
- Onderhoudsschema
- Woordenlijst

* EEE : espèces exotiques envahissantes (dites invasives)

Hoe is een typisch bestek voor ecologisch beheer gestructureerd?

- Contextualisering
- Algemene bepalingen
- **Specifieke clausules** : aangepast aan een bepaalde site
 - Definitie door de beheerder van de documenten die de aannemer moet overwegen en naleven in samenhang met het bestek voor ecologisch beheer
- Onderhoudsschema
- Woordenlijst

BESTEK VOOR ECOLOGISCH BEHEER – ONDERDELEN

Hoe is een typisch bestek voor ecologisch beheer gestructureerd?

- Contextualisering
- Algemene bepalingen
- Specifieke clausules
- **Onderhoudsschema** : Specificaties met betrekking tot een type vegetatie (of een type verharding) en een beheerintensiteit, voor elk item dat nodig is om een bepaalde site te onderhouden.
- Woordenlijst

BESTEK VOOR ECOLOGISCH BEHEER – ONDERDELEN

Hoe is een typisch bestek voor ecologisch beheer gestructureerd?

➤ Onderhoudsschema (meer in detail)

- De site voorbereiden voor onderhoudswerkzaamheden : Reinigen, verzamelen, sorteren, verwijderen en lokaliseren van potentiële nest- en roestplaatsen
- Beheer van invasieve uitheemse planten : Voorzorgsmaatregelen en bestrijdingsmethoden per soort
- Onderhoudswerkzaamheden

Definitie van beheerintensiteit (extensief, aandachtig of intensief)

Specifieke items voor elk type plant of verharding volgens een bepaalde beheerintensiteit

Bron: Romain Talon,
Adobe Stock

Bron: TP knotweed

Bron: Leefmilieu Brussel

BESTEK VOOR ECOLOGISCH BEHEER – ONDERDELEN

Hoe is een typisch bestek voor ecologisch beheer gestructureerd?

➤ Onderhoudsschema (meer in detail)

Onderhoudswerk, functiebenamingen (per mei 2023) :

- Weiden
- Grasvelden
- Gras
- Doorzaaien of herinzaaien
- Bloemperk
- Struiken
- Bomen
- Boomgaarden, fruitbomen en struiken
- Hagen
- Groene gevels en groene muren
- Groene daken
- Verzamelen van dode bladeren, takken en resten
- Onkruid wieden
- Schoffelen
- Verwijderen en wieden van onkruid
- Spitten
- Bloemperken snoeien
- Specifiek beheer van bol- en knolgewassen
- Opruimen aan het einde van de winter
- Scheiden van pollen
- Siergrassen
- wijzigingen
- Bemesting
- Plantenplagen beheren
- Water geven
- Onderhoud van stambescherming
- Palen en tuidraden controleren of verwijderen
- Mulch: vernieuwen, aanvullen en beheer van groen « afval »
- Vogelhuisjes
- Schuilplaatsen voor kleine zoogdieren
- Natuurlijke poelen en geïntegreerd regenwaterbeheer structuren

BESTEK VOOR ECOLOGISCH BEHEER – ONDERDELEN

Hoe is een typisch bestek voor ecologisch beheer gestructureerd?

➤ Onderhoudsschema (meer in detail)

Onderhoudswerkzaamheden, voorbeelden van de subitemsvan het bestek voor ecologisch beheer (per mei 2023) :

- **Weiden** | Extensief beheer met jaarlijks maaien
- **Weiden** | Aandachtig beheer met gespreid maaien
- **Grasvelden** | Aandachtig beheer met afstandsmaaien
- **Alternatieve gazons** | Extensief beheer
- **Siergazont** | Aandachtig beheer
- **Siergazons en sportvelden** | Intensief beheer
- **Bloemperk** | Kruidachtige planten
- **Bloemperk** | Gemengd (struiken en kruidachtige planten)
- **Bloemperk** | Heesterperken
- **Struiken** | Snoeien van struiken met variabele basitonia
- **Struiken** | Snoeien van struiken met een hoge basitonia
- **Struiken** | Snoeien van acrotone struiken zonder mesotonia
- **Struiken** | Snoeien van acrotone struiken met mesotonia
- **Bomen** | Snoeien van bomen
- **Bomen** | Bescherming van snoeiwonden
- **Bomen** | Vellen van bomen
- **Bomen** | Stronken verwijderen (of rooien)
- (...)

BESTEK VOOR ECOLOGISCH BEHEER – ONDERDELEN

Hoe is een typisch bestek voor ecologisch beheer gestructureerd?

- Contextualisering
- Algemene bepalingen
- Specifieke clausules
- Onderhoudsschema
- **Woordenlijst** : definitie van specifieke en/of technische termen

Bron: Mission B

Dienst Natuurfacilitator

N nature@environnement.brussels

Thematische fiches en technische aanbevelingen

- Technische aanbevelingen
- Gunstige landschapsinrichting
- Lijsten van aanbevolen of verboden planten

Toegang tot de
thematische fiches en
technische
aanbevelingen:

RENATURE

N renature.brussels

BEDANKT VOOR UW
AANDACHT